

JUBILEUM VÝZNAMNÉHO ZNALCE

Rudolf Gilbert: 115 a 90 (3)

V minulých dvou číslech jsme si připomenuli dvojí výročí předního českého filatelistického znalce Rudolfa Gilberta, seznámili se s jeho rodinou a s prostředím, z něž vzešel, ukázali si jeho filatelistické počátky i strmý vzestup publicisty a znalce za první republiky. Zabývali jsme se i temným obdobím protektorátu, po jehož skončení byl s postavením RG na dlouhou dobu konec.

FRANTIŠEK BENEŠ

Po válce

I když se většina filatelistů židovského původu po válce do republiky nevrátila – ti šťastnější stihli uprchnout do Zámoří, většina ostatních byla zavražděna v koncentračních táborech – Ervín Hirsch jako zázrakem věznění v Terezíně přežil. Po návratu do Prahy se opět zapojil do filatelistického života a nikdo se nemůže divit, že se rozhodl vyříditi si účty s rivalem, který v jeho očích překročil všechny meze – s Rudolfem Gilbertem.

Mezi filatelisty se traduje, že byl RG po válce postrestán tzv. malým dekretem (někdy nazývaným i *malý retribuční dekret*). Šlo o dekret prezidenta republiky č. 138/1945 Sb. ze dne 27. 10. 1945, o trestání některých provinění proti národní cti, jeden z několika, kterými měly být stíhány zločiny okupantů, kolaborantů a domácích zrádců; konkrétně tento dekret umožňoval stíhání i méně závažných činů, než kterými se zabývaly mimořádné lidové soudy. Tzv. malý dekret spadl do oblasti správního práva a prováděly ho národní výbory na úrovni okresů. Stíhalo se jím zejména *nepřístojné chování*, urážející národní citění českého nebo slovenského lidu, které vzbudilo *veřejné pohoršení* a bylo spácháno v době zvýšeného ohrožení republiky, a dále provinění proti *národní cti* u osob (státních zaměstnanců, respektive těch, kdo byli placeni z veřejných prostředků – což se vztahovalo na RG jako soudního znalce, a především jako pedagoga), které v době nesvobody porušily věrnost vůči ČSR, nebo českému nebo slovenskému národu, případně se prohřešily proti národní cti, anebo proti povinnosti národní soudržnosti vůči příslušníkům českého nebo slovenského národa. Trestem mohla být pokuta až do výše 1 milionu korun, veřejné pokárání (publikované v tisku, rozhlasem, vývěskami apod.), či vězení (většinou v pracovních oddílech); tyto tresty mohly být i kombinovány. (Více o této problematice viz např. www.iuridictum.pecina.cz.)

Podle rodinného podání byl RG po válce po určitou dobu ve vazbě, přičemž mu bylo kladeno za vinu mimo jiné i to, že „svěřené mu v okupaci k úschově židovské sbírky známek řádně a včas po revoluci neodevzdal“. V rodině se traduje, že jeho paní prý podlela panice a ve snaze ho ochránit mnoho známek spálila, což RG později velmi mrzelo (jde ale pouze o ústní podání). Určitou představu o celé věci si však můžeme udělat z poslední strany osvobozujícího rozsudku z 21. dubna 1947, jehož fotokopii se mi podařilo dohledat (obr. vpravo).

Přes tento osvobozující verdikt se však RG už nikdy nepodařilo vrátit do postavení, které zaujímal před rokem 1945 – stín původního obvinění na něm zůstal už napořád...

Tak měla skončit kapitolka o poválečných osudech RG, jak se mi je podařilo zjistit ze vzpomínek pamětníků a z několika neúplných dokumentů, dochovaných v jeho rodině. Protože mi to připadalo málo, pokusil jsem se pátrat v různých archivech, zda bych tu nenašel více. Dlouho neúspěšně, měsíce plynuly, termín uzávěrky červnové Filatelie, v níž jsem toto údobí chtěl probrat, se blížil, a už se zdálo, že nic nového nebudu moci připojit. V samém závěru května se však na nás přece jen usmálo štěstí. Prostřednictvím archivu Ústavu pro studium totalitních režimů se nakonec poválečný spis RG podařilo najít a mohl jsem si ho prohlédnout. Když mi ho archivářka vydávala do studovny, pokývala hlavou: „Vypadá to, že jste první, kdo do něj bude po šedesáti letech nahlížet.“ Několik hodin jsem četl, skenoval a fotografoval úřední akta, výpovědi, rozsudky a listinné důkazy. Z více než 200 obrázků, které jsem ze spisu získal, jich samozřejmě ve Filatelii můžeme ukázat jen zlomek; bude to ale těžké vybírání, které to mají být. Celý případ totiž není jen o chování jednotlivých osob za protektorátu, ale i o veliké zášti a doslova nenávisti, která mezi některými znalci, publicisty a filatelistickými činovníky panovala už za první republiky a o které jsme dnes už neměli ani tušení. Z roviny sběratelské se případy posouvaly do roviny osobní a z ní do oblasti trestně právní. Do toho za války přibyla rasová nenávist a po roce 1948 nenávist třídní. K tomu přičtěte politické vlivy – a máte směs, která s osudy lidí pořádně zamíchala.

Tohle všechno jsem se snažil zpracovat už do tohoto čísla. I když redakce kvůli tomu posunula uzávěrku o několik dní, nakonec jsme dospěli k závěru, že by to bylo ukvapené a že bude lépe článek přivřít až do čísla příštího. Už teď ale na další straně malá ukázka, co vás příště čeká. POKRAČOVÁNÍ

Soud neuvěřil proto opakovanému tvrzení předvojetých svědků z kruhů filatelistických, jejichž opakované výpovědi před soudem jsou vlně rozporů a nepřesností plné, což zejména viděl o výpovědi zřejmě jednoho z účastníků soudního řízení, obviněného Ervína Hirsche, konkrétně z ř. 259 a ř. 260 tr. z. Charakteristickým pro svědění Hirsche jest doznání, že jako žid sám naváhal ku krytí své osoby v okupaci v uroučebním řízení bez svolení právního majitele zbeviti se trestnosti občováním cizího majetku / zbytku sbírek známek vrch.řed. Berky/, zatím co na obviněném požaduje, že jako vedoucí odborné pouze části filatelistického tisku měl osobně při svém veřejném učitelenském povolání se exponovat pro cizí židovské zájmy a sáhnouti prý proti zodpovědnému redaktoru pro jeho politické články, odvozující tehdejšímu vmezenému celkovému politickému zaměření tisku okupantů a schválně proto i tehdejší tiskovou cenzurou protektorátní. Obvinění dostatečně též prokázal, že svědění mu v okupaci k úschově židovské sbírky známek, řádně a včas po revoluci odevzdal, komise ÚNV správně proto usoudila, že jde o konkurenční nepřivlast, kterou sám Hirsch označuje za filatelistický největší poměr k obviněnému již z doby před okupací.

Vzhledem k tomu doslova k přeřazení, že obviněný není vinný. Byl proto podle § 20, odst.2 dekretu osvobozen.

V Praze, dne 21. dubna 1947.

Zapisovatelka:

Gollová v.r.

Předseda:

Dr. Trška v.r.

Návští: Proti tomuto nálezu může podat odvolání dvojmo, kárný zástupce do 15 dní od doručení nálezu přímo u odvolacího ko-

JUBILEUM VÝZNAMNÉHO ZNALCE

Očistná komise při zemském národním výboru v Praze.

Přineste toto předvolání s sebou.

Čj. Ok. IX-2041 /46.

Obeslání obviněného

k ústnímu jednání podle § 18 dekretu presidenta republiky č.105/1945 Sb.

Obesílám Vás k ústnímu jednání podle § 18 dekretu presidenta republiky č.105/45 Sb., které bylo ustanoveno na den **21. IV. 1947** ¹⁶ ~~o 8,30~~ hodině do síně č. **35/II** podepsané očistné komise.

Nedostavíte-li se, není to na překážku pokračování v ústním jednání.

Podle kárného oznámení, podaného **Ministerstvem školství a osvěty** jste obviňován ze služebního přečinu, jehož jste se měl dopustiti jako veřejný zaměstnanec tím, že jste v době nesvobody porušil věrnost vůči Československé republice nebo českému nebo slovenskému národu, že jste se prohřešil proti národní cti, že jste se prohřešil proti povinnosti národní soudržnosti vůči příslušníkům českého neb slovenského národa, neboť podle výsledků přípravného šetření **jste se jako soudní znalec v oboru filatelie stal též soudním znalcem sbírek pošt. známek židů, zatčených arjdců a emigrantů, stal se členem něm. "Devisenschutzkomanda" obhacoval se ze zabaveného majetku nacistickým re-persektovaným osob, jako předseda spolku českých filatelistů nezabránil a ne-
testoval proti článkům nacistického redaktora Sevcika.**

Toto obvinění je prokázováno svědky arch. Ing. Rudolfem Brebtou, Janem Mrňákem, Ervínem Hirschem, JUDr. Juliem Munkem, Janem Minaříkem.

Složení senátu očistné komise je toto:

předseda: **Dr. Tříška**

I. přisedící: **Dr. B. Ostrý,**

II. přisedící: **Jan Šlosar,**

Pro vyloučení členů očistných komisí mají obdobnou platnost předpisy § 111 služební pragmatiky s tou změnou, že obviněný má právo ve třech dnech po doručení obsílky k ústnímu jednání odmítnouti jednoho člena senátu bez udání důvodů (§ 8 dekr.).

Máte právo užívat v řízení před očistnými komisemi obhájce ze zaměstnanců v místním obvodu působnosti očistné komise v činné službě nebo ve výslužbě nebo z osob, zapsaných v seznamu obhájců (§ 11 odst. 1 dekretu).

Na Vaši žádost bude Vám pro ústní jednání zřízen obhájce přednostou úřadu, u kterého jest očistná komise zřízena. (§ 11 odst. 2 dekretu).

Hodláte-li použít obhájce pro ústní jednání, musíte, pokud jste tak již neudělal během přípravného šetření, sdělit jeho jméno do tří dnů po doručení obeslání, po případě v této lhůtě podati návrh ve smyslu § 11 odst. 2 dekretu.

Ústní jednání je neveřejné, můžete však žádati, aby byl dovolen přístup k líčení třem zaměstnancům, kterým důvěřujete.

Očistná komise pro veřejné zaměstnance při zemském národním výboru

v Praze I, Hradební 5

senát IX.

dne 10. IV.

1947

Za správnost vyhořování :
správce výprav
[Podpis]

1/06. v.

uhá
né roz-
ně jmé-
em 209
do-
qustib-
štová-
co na
stio-
xrono-
řansk-
u cel-
hdejší
l, že
o kon-
nájja-
ní